

DEMOSTHENES:

Mint a jégverés . . .

(Részlet a híres, hazaszerető görög szónok, Demosthenes harmadik beszédéből II. Fülöp, makedon király ellen, aki erőszakkal, árulással, ígéretekkel egész Görögországot meghódította. A beszéd időszámításunk kezdete előtt 342-ben, vagyis 2280 évvel ezelőtt hangzott el.)

... Hogy Fülöp kezdetben szerény, kishataimú uralkodó volt és ereje irtózatosan megnőtt, hogy a görögök között bizalmatlanság, vizsály uralkodik, ami lehetővé tette, hogy ez a kisember ilyen nagy legyen, hogy ennyit bekebelezessen és hogy most készül az eddig megmaradottat is lenyelni, — minderről és más hasonló dolgokról, amiket még megemlíthetnék, nem fogok beszélni.

De, athéniak, látom azt, hogy az egész görög világ, veletek együtt átengedte neki a bíraskodást afölött, ami miatt eddig mi, görögök egymásközt torzsalkodtunk.

Azt tesz amit akar: a görögöket sorba legyöngíti, kifosztja és városaikat az első rohamra elfoglalja.

Ti hetvenhárom évig álltatok a hellének élén, huszonkilenc évig a spártaiak, a thébaiak is szert tettek bizonyos hatalomra. De se nektek, sem a thébaiaknak, sem a spártaiaknak sohasem engedték meg a görögök, hogy azt tegyetek, amit akartok. Távolról sem! Hanem, amikor úgy látszott, hogy ti, jobbanmondva az akkori athéniak igazságtalanságot követtek el, mindenki, még azok is, akiknek nem volt panaszuk, a megsértettekkel együtt hadba szálltak. Máskor meg, mikor a spártaiak uralkodtak és megkisérelték, hogy mértéken túl terjeszkedjenek, állami intézményeket szüntessenek meg, mindenki fegyvert ragadott, még azok is, akiknek ők nem is vétettek.

De minek szaporítsam tovább a szót? Hisz mi és a spártaiak mindig harcoltunk akkor, amikor úgy láttuk, hogy másokon esik igazságtalanság. Mindazok a bűnök és hibák, amiket a spártaiak harminc és elődeink hetven év előtt elkövettek, Athén polgárai, örszéhezasonlíthatatlanul kisebbek, azoknál, amiket Fülöp ezalatt a rövid 13 év alatt, mióta meghatalmasodott, a görögök rovására elkövetett.

Nem hozom föl a harminkét thráciai várost, amelyeket állati módon lerombolt, annyira, hogy az arrajáró azt sem tudja megállapítani: laktak-e ott valaha emberek; nem beszélek arról sem, mennyi embert gyilkolt le Phocidában. Nem semmisítette-e meg Thesszáliában az állami intézményeket, pusztította el a városokat és az egész lakosságot nem juttatta-e rabsorsra?.. Nem írja-e leveleiben világosan: „Mindenkivel, akim hallgatnak rám, békében élek”? És ezt nem azért írja, hogy tette ne váltsa. Ma Görögországra üt, azelőtt Ambráciára támadt, kezében tartja Elidát, Peloponezosz hatalmas városát, míg nemrég Magarára fente a fogát: sem a görög, sem a barbár földek nem tudják ezen ember telhetetlen étvágyait kielégíteni.

És mi görögök mindezt látjuk, halljuk és mégsem küldünk ebben

az ügyben követeket egymáshoz, nem is panaszkodunk, bár nagyon rosszul megy a sorsunk. Városokra tépődünk szét és telhetetlenek vagyunk bármi hasznosat és szükségeset cselekedni: hogy megegyezzünk és baráti, egymástsegítő közösségbe tömörüljünk, hanem nyugodtan nézzük ennek az embernek egyre félelmetesebb trjszkdését.

Azért, mert mindenki a másik halálára spekulál és senki sem törődik Görögország sorsával. Mert azt mindenki tudja, hogy ez az ember olyan mint a váltóláz, idejére támadja meg azt, aki azt hiszi, hogy a részélytől messze van.

És ha azelőtt mi egymás ellen vétettünk is valamit, ami nem volt helyes sőt elítélendő, de testvérek vagyunk és hajainkat magunk közt elintézhettük. De ez az ember nem görög, nincs semmiféle rokonságban velünk, mégcsak nem is egy tiszteletreméltó barbár ország fia, hanem sötét, macedoniai utonálló. És mégis. Nem rendezi-e ő az olimpiai játékokat, ezt az általános görög ünnepet, annak ellenére, hogy városainkat lerombolta és maga helyett rabszolgáit küldi, hogy az ünnepséget vezessék. Nem uralja-e zsoldosaival Thermopilét és Görögország összes utait... Nem írja-e elő a thesszáliaiaknak, hogyan rendezzék be államéletüket? És nem küldi-e zsoldosait Porthmosba, hogy a demokrata pártot kiüldözzék és Oreába, hogy Philisztideszt kényúrrá gyek?

A görögök mindezt látják és túrik, mintha jégverés lenne, mind-egyik csak a maga bőrét akarja menteni és ellenállásra senki se gondol. És nemcsak hogy az erőszakkal senkisé is áll szembe, hanem az igazságtalanságok ellen mégcsak nem is védekeznek... Nem ő támadta-e meg a korinthuszi városokat, nem ő az, aki elfoglalva Naupaktoszt megesködött, hogy azt, az Etoliaknak átengedi? Nem vette el a thébaiaktól Ehint erőszakkal? És nem támadja-e most tegnapi szövetségését Bizáncot? Nem tartja kezében Chardiát, legnagyobb városunkat Chersoneszozban? Mindannyian túrjuk ezt és mégis ingadozunk, hidegen nézzük mindezt és bizalmatlanul csak a szomszédainkra fekin-tünk, nem pedig arra, aki az igazságtalanságok eme sorozatát rajtunk elköveti? Hátha ő már most ilyen kegyelenül bánik velünk, mit gondoltok, mit csinál, ha majd lassan mindannyiunk fölött urrá lesz?.

Világszemle

**„Repül a nehéz kő, ki tudja hol áll meg,
Ki tudja hol áll meg, s kit hogyan talál meg?”**

Arany János

A világpolitikusok által békeévnnek jószolt 1938-as esztendő alaposan próbára tette az emberek idegeit. Márciusban az osztrák tragédia szemtanui voltunk, májusban „csak percek választottak el bennünket a háborútól“, a nyáron csak fokozódott a várakozás-teljes izgalom, amit nagy viharok előtt lehet érezni, szeptemberben pedig teljes erővel tört ki a válság amelyhez fogható a világháború óta nem volt. Valahogy mindez hasonlít azokhoz a